

550 stan. po ljudskem številjenji leta 1880. z manjšimi podobčinami; Čež s 5 šte., Pungert s 3 šte., Rovne z 2 šte., Podlešuje z 2 šte., Prgarija z 2 šte., Planine z 2 šte., Laze z 2 šte., Breberno s 5 šte., Briše z 2 šte., Zastopje z 2 šte., Jesenorovan z 2 šte., Jazbine s 5 šte., Padež s 6 šte. Sicer ste pa še dve posamezni hiši. Borovjak s 24 šte. in 166 stan. Manjše podobčine so: Borovak v najtesnejem pomenu s 6 šte., Ščit s 4 šte., Vrh s 4 šte., Sele s 4 šte., sicer pa posamezne hiše, Gorenjavas vkup s 7 šte. in 53 stan., Malikum vkup 6 šte. in 43 stan., Osredok na hrbtu nekega griča ležeči se deli v Zgornji, Srednji, Spodnji Osredok, vkup 14 šte. in 78 stan. Dalje pride Artiče, ki pa je pod županijo Polšniško in okrajno gosposko v Litiji s 22 šte. in 133 stan. Hiše so vse po samnem raztresene. Rodež spada tudi pod Polšnik in Litijo z 18 šte. in 96 stan., zadnjič Magovnik, ki je pod županijo Dolsko in pod okrajno gosposko v Litiji s 12 šte. in 97 stan. Cerkev imamo razun župljanske cerkve sv. Jurija, ki je bila do leta 1786. podružnica Svibenjske duhovnije še sledeče podružnice: Sv. Uršule v Borovjaku, sv. Jakoba v Padežu, sv. Brikca v Artičah, sv. Lenarta na Rodežu in sv. Lovrenca na Selu, poleg katere ena sama hiša stoji, in ki je v sosesko Artiče.

Zgodovinski del.

Kakor je bilo že omenjeno, je postala cerkev sv. Jurija, ki je bila do leta 1786. podružnica Svibenjske duhovnije, to leto župljanska cerkev, ker so se podružnice sv. Jurij, Borovak, Padež, Artiče, Rodež, Selo in Borje s svojimi soseskami od Svibenjske velike župnine odločile, in postala je tako lokalija pri sv. Juriji. Prvi duhovniki so bili kapucini, ki so iz kakega zatrtega samostana prišli tū sim. Leta 1806. je postala lokalija pri sv. Juriji župnija in poprej iz Svibenjske velike župnine ekscendirana, in k lokaliji pri sv. Juriji pridejana podružnica sv. Katarine v Borjah z vso svojo sosesko, ki je bila poprej pod duhovnijo Dole (Mariathal). K sv. Juriju je pa prišel 1806. l. gosp. France Ksaver Kagnus, ki je bil ves čas brez duhovnega pomočnika do l. 1830. To leto je pa šel za korarja v Ljubljano, ter je postal višji šolski ogleda, kar je bil tako dolgo, da mu je sledil g. Jurij Zavašnik. Duhovni pomočniki stanovali so pri župniku v nekdanji cerkvenikovi hiši. Leta 1834—1836. pa so blizo farovža sezidali novo kaplanijo in cerkvenikovo hišo vkup, kjer je bila tudi šola za silo. Leta 1861. o sv. Juriji je prišel sim zdanji župnik g. Leopold Gestrin, ki je koj prihodnje leto 1862. začel na mestu nekdanje mežnarije oziroma poznejšega farovža zidati nov času primerni farovž, kjer je tudi preskrbel potrebno in lepo stanovanje za kaplana. Prejšnja kaplanija se je tako predelala, da se je poprejšnja šolska sobica in stanovanje za organista preuredila za šolsko sobo, ki je 8 m. in 73 cm. dolga, in 3 m. in 4 dm. široka; stanovanje kaplanovo je pa postalo stanovanje učiteljevo. Do leta 1869. sta župnik in organist preskrbovala šolo za silo, v katero je hodilo nekaj otrok iz bližnjih krajev. Leta 1869. je bila tukaj šola ustanovljena, in prvi učitelj je bil g. Jernej Pirnat. Po njegovem odhodu je l. 1871. prišel iz učiteljišča g. Ferdinand Kaligar, še le 1872. l. Ko je ta gospod odšel potem v Sevnico na Štajersko, je l. 1873. prišel tū sim g. Ivan Rodič.

Ukaz ministra za uk in bogočastje

z 12. februarija 1884. l., šte. 23122,

gledé zmanjšanja pisarij pri ljudskih šolah in preuredbe nekaterih dotičnih določeb učnega reda z 20. avgusta 1870. l., šte. 7648.

Od različnih strani se ponavljajo pritožbe, da so šolski voditelji in učitelji ljudskih šol s pisarijami preobloženi. Ker je ta napaka pripravna, opovirati učitelje v njihovi

vzgojevalni in poučevalni delavnosti, za katero so v prvi vrsti postavljeni, tako pozivljam šolske oblasti, da obstoječe uredbe, gledé opravljanja uradnih pisarij pri splošnih ljudskih in meščanskih šolah, kakor dotične obrazke (formulare) pregledajo in pri tem ko pri vsaki prihodnji priložnosti pazijo na to, da se nebitvene pisarije odstranijo, neobhodno potrebne pa kolikor mogoče olajšajo.

Izpremenjevale nekatere določbe učnega reda z 20. avgusta 1870. l., šte. 7648, zaukažem v pospeševanje tega smotra to-le:

1. V šolsko matico (Schulmatrik) se imajo vpisati ne le šolo obiskajoči, ampak vsi otroci šolske starosti, ki prebivajo v šolski občini.

Šolska matica naj se ne vodi pri posameznih šolah, ampak od krajnega šolskega sveta, sploh po tistih osebah, katerih dolžnost je otroke šolske starosti v razvidu imeti (§§. 1. in 33. učnega reda).

2. Razrednica in tednica (§§. 6. in 33. učnega reda) imate se pod imenom razrednica v en opravnih spisih (Amtsschrift) spojiti, in se imajo tukaj vzlasti šolske zamude vsakega poludneva ter obravnavana učna snov vsakega tedna, kakor šolske naloge zabilježevati.

3. Šolskega obiskovanja v zapisnikih (Katalog), šolskih naznanilih, spričevalih itd. ni treba zaznamovati z besedami (§. 20. učnega reda), ampak ima se le število zamujenih opravičenih in neopravičenih šolskih poludnevov izkazati.

4. Odpustne knjige (Entlassungsbuch — §. 18. učnega reda), imajo odpasti. Odpust otroka ima se v šolski matici in v zapisniku zaznamovati. V šolski zapisnik se imajo zabilježiti tudi zadnji redi, ki so se v odpustnico (Entlassungszeugnis) zapisali.

Izidi odpustnih preizkušenj z zasebnimi (privatnimi) učenci (§. 16. učnega reda) se imajo v zapisniku višjega razreda dotičnega leta zabilježiti.

5. Kot šolska spričevala (Frequentationszeugnisse), vzlasti kadar otrok iz ene v drugo šolo prestopi, imajo se izročiti šolska naznanila (Schulnachrichten); namen take izročbe se ima na njih in v šolskem zapisniku razkazati (§. 66. učnega reda).

Književnost.

— **Josipa Jurčiča „Zbrani spisi“.** Založil in na svetlo dal odbor za Jurčičev spomin, vredil Fr. Levce, II. zvezek: Pripovedni spisi. Natisnila »Národná tiskárna« v Ljubljani 1884. mala 8ka, 296 strani. Cena 70 kr. Ta zvezek obsega Jurčičeve spise iz 1863. in 1864. l., in sicer: 1. »Jurij Kozjak«, slovenski janičar. Povest iz petnajstega stoletja domače zgodovine. — 2. »Spomini na deda«. Pravljiča in povesti iz slovenskega národa. — 3. »Jesensko noč mej slovenskimi polharji«. Črtice iz življenja našega národa. — 4. »Spomini starega Slovenca« ali črtice iz mojega življenja. Spisal A. Pajk, bivši avstrijski in francoski vojščak, bojni ujetnik na Francoskem in Ruskem ob Napoleonovem času. — Ta tudi po vnanjem krasna knjiga je primerno darilo naši odrasli mladini. (Glej »Vabilo« zadej!)

— **„Fizika v nižjih šoláh“.** Metodična razprava. Spisal Fr. Hauptman. Ponatis iz »Popotnika«. Založil M. Nerat, tisk J. Leona, Maribor 1884. 8°. 26 strani. Cena 15 kr. Obče priznani strokovnjak in pisatelj naš, g. Fr. Hauptman, je to metodično knjigo poklonil slovenskim učiteljem, katerim jo prav živo priporočamo; spretnemu g. pisatelju pa smo za to prekrasno darilo hvaležni, in ga prosimo, da bi nas še večkrat razveselil z enakimi spisi.

— **„Ribičev sin“.** Pravljiča. Za slovenski národ prosto predelal Fr. Sl. Natisnil M. Šeber v Postojni, založil in prodaja Jan. Giontini. Tudi ta knjižica bode vstrezala naši pridni mladini in prostemu národu.

— **„Zgodovina fará Ljubljanske škofje“.** Izdaje A. Koblar. Prvi zvezek: Zgodovina Sorske in Preške fare. (Ponatis iz »Laib. Diöcesanblatt-a«.) Stane brez pošte